

ЛІЗИНГ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ

На сьогоднішній день підприємства України потребують негайного оновлення та модернізації матеріальної бази, розширення основних фондів, застосування нових розробок та вдосконаленої техніки, щоб продукція, яку виробляє наша країна, стала конкурентноспроможною за кордоном.

Дослідженню становлення та розвитку лізингових відносин присвячено праці багатьох вчених, серед яких Дж. Адамс, Д. Блум, В.А. Горемікін, Е.В. Кабатова, Дж. Спенсер, А.М. Турило, та ін. Проблемами ринку лізингових послуг в Україні та перспективами його розвитку займалися такі вчені, як Ф.Ф. Бутинець, О.В. Борисюк, І.М. Грищенко, С.М. Лайчук, С.П. Ніколаєва, Т.І. Топішко, О.В. Кругляк, І.В. Колесник, З.П. Урусова.

Вітчизняними і зарубіжними вченими наводяться різні підходи до визначення поняття «лізинг». Узагальнюючи основні положення можемо констатувати, що: 1) лізинг, як економічний процес – це сукупність господарських операцій, які безпосередньо пов'язані з передачею майна лізинговою компанією у тимчасове користування та на умовах платності іншому підприємству; 2) лізинг, як вид договірних відносин – це сукупність цивільно-правових відносин між лізинговою компанією та будь-яким іншим суб'єктом господарювання, які пов'язані з передачею у тимчасове користування майна з відповідною платою та на умовах, що обумовлено підписаною між ними угодою; 3) лізинг, як вид підприємницької діяльності – господарська діяльність спеціально створених інститутів, небанківських фінансових установ (лізингових компаній), які надають послуги з передачі майна у тимчасове користування.

Тобто суть лізингової операції полягає в тому, що лізингодавець (лізингова компанія) купує майно, яке пізніше буде передавати у тимчасове користування лізингоотримувачу, який у свою чергу, буде поступово певними рівними платежами відшкодовувати його вартість.

Лізинг як економічне явище виконує низку функцій, які стимулюють виробничу діяльність:

- виробнича – забезпечує доступ підприємства до нової техніки та технологій (можливість отримати і розпочати використання дорогого сучасного обладнання) для виробництва високоякісної продукції;
- фінансова – отримання основних фондів у користування на умовах кредиту, це можливість не виводити з обороту значну суму коштів, а сплачуючи лише його частину, спрямовувати кошти в розширення виробництва або на інші цілі;
- збутова – збільшення обсягів реалізації конкурентноспроможної продукції, розширення виробничо-господарської діяльності, за рахунок покращення якості виробничого процесу;
- інноваційна – стимулювання використання інноваційних, прогресивних, технологічно нових розробок;
- інвестиційна – спрямування тимчасово вільних коштів в основний капітал підприємства, альтернатива традиційного інвестування;
- стабілізаційна – можливість покращення свого фінансово-економічного становища, за рахунок розширення виробничої потужності, підвищення якості продукції та конкурентоспроможності підприємства.

Лізинг є одним із найпоширеніших у світовій практиці методів фінансування технічного оснащення та оновлення виробництва, який довів свою ефективність у відновленні та розвитку суб'єктів господарювання провідних країн. Завдяки лізингу багато відомих фірм та компаній зобов'язані своїм розквітом. Крім того, лізинг є додатковим каталізатором розвитку економічних процесів та активізації підприємницької діяльності. Провідні країни, зокрема такі як США, Німеччини, називають цей вид діяльності обов'язковою умовою для зміцнення економіки. Як відомо, і в постсоціалістичних країнах, зокрема Білорусії, Росії, серед заходів щодо подолання кризи передбачений лізинг.

Україна повною мірою не використовує можливості членства в Світовій організації торгівлі, що також пов'язано з відсутністю модернізованого матеріально-технічного оснащення. Більшість підприємств України, за офіційними даними органів статистики, має 88,5 % зношеного виробничого обладнання, яке залишилося ще з часів Радянського Союзу (рис. 1). Відтак, потреба в оновленні складу основних засобів постає особливо гостро, і зумовлює необхідність залучення великих обсягів фінансових ресурсів.

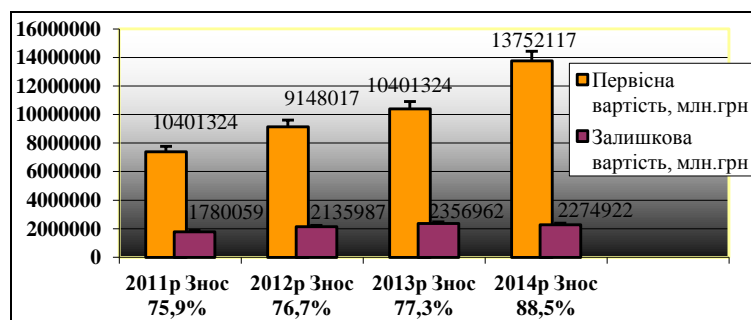

Рис. 1. Характеристика зношуваності основних засобів України протягом 2013–2014р.

Відсутність власних коштів та дорога вартість кредитних ресурсів стимулює пошук вітчизняними підприємствами інших джерел, за допомогою яких можна модернізувати обладнання. Цим джерелом, безумовно, може стати лізинг, як ефективний механізм інвестування в засоби виробництва, ефективність якого підтверджується активним використанням у провідних країнах світу.

На даний момент лізинг в Україні лише починає розвиватися. Найбільш привабливими галузями для лізингу є транспорт, сільське господарство, будівництво та інші сфери господарювання (рис. 2), що є свідченням потреби їх оновлення. Згідно із даними Porsche Finance Group, за перші п'ять місяців 2015 року в Україні відсоток фінансування реалізації автомобілів в лізинг зростає, а відсоток реалізації в кредит – знизився.

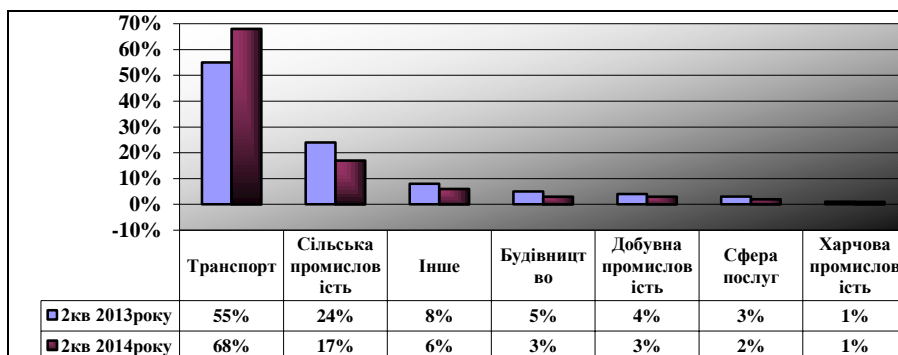

Рис. 2. Вартісний розподіл договорів фінансового лізингу за галузями, на кінець період (за даними Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців»)

Найбільша вартість укладених лізингових договорів припадає на об'єкти транспортних засобів. В 2014 році вартість укладених договорів щодо транспортних засобів збільшилась на 13 % порівняно з 2013 р., їх частка становить 68 % від вартості всіх укладених договорів за рік. Значну частку займає і сільське господарство в 2014 році його частка становить 17 %, хоча варто зазначити, що в 2013 році цей показник був на рівні 24 %. В інших же галузях спостерігається негативна тенденція: вартість укладених договорів у сільській промисловості зменшилась на 7 %, у будівельній промисловості – на 2 %, у добувній промисловості та сфері послуг також спостерігається зменшення на 1 %, в усіх інших – на 2 %. Такі галузі національної економіки, як харчова, легка, хімічна промисловість, машинобудування, металургія користуються лізингом набагато менше.

Отже, на сьогодні можна стверджувати, що тема лізингу набуває актуальності. Пояснення просте – як вигідний інструмент інвестиційної політики лізинг має велике значення для розвитку виробництва у період занепаду та в умовах майже повністю зношених виробничих фондів країни. Адже, лізинг – це проста та ефективна фінансова схема, яка поєднує інтереси власників фінансового капіталу і виробників.